

Ключевые слова: вторичные номинации количества, публицистический дискурс, метафора, метонимия, прагматическая функция, экспрессивность, аксиологичность, эмоциональность.

УДК 81'276.3

Світлана Мартос
(Херсон)

АФІКСАЦІЯ ІМЕННИКІВ У МОЛОДІЖНОМУ СЛЕНГУ

*У статті проаналізований один із способів творення молодіжного сленгу – морфологічний, зокрема афіксація іменників-сленгізмів у субмові молоді. Актуальність дослідження зумовлена відсутністю ґрунтовних праць, присвячених явищам і процесам словотвору жаргонно-сленгових страт, автор зазначає, що субстандартний словотвір має цілий спектр своїх особливостей, не властивих іншим складникам національної мови, і виявляє активність словотвірних процесів. Стверджено, що єдиним засобом афіксації у зафіксованих сленгових іменниках є суфікс, а твірними основами постають як літературні, так і жаргонні. Особливістю афіксації у творенні ненормативної, некодифікованої, субстандартної лексики названо розмаїтий репертуар словотворчих засобів, серед них виділені такі, які непродуктивні або взагалі нефункціональні в літературній мові, як належність словотвору просторозмовної мови, арготичних систем тощо, а також спільні для літературної мови й молодіжного сленгу афікси. Відзначена у субмові молоді Херсона частотність моделей з нестлиливими та зменшено-нестлиливими суфіксами, що є загальною тенденцією українського жаргонізованого мовлення. Звернено увагу на різні несподівані узуальні елементи, які виконують словотвірну функцію в жаргонно-сленгових системах, зокрема форманти **-ган, -бан, -фан**, вони є фонетико-символічними модифікаціями суфікса **-ан**, їх автор вважає штучними, специфічними для молодіжного сленгу. У статті схарактеризовано імітацію звучання інішомовних слів засобами суфіксація, що є джерелом неологізації молодіжного сленгу, такі молодіжні сленгізми виконують метамовну функцію, відтворюючи структуру іноземних мов, з якої «експортується» словотвірний тип, засвідчено, що, за матеріалами херсонського молодіжного сленгу, найбільша кількість таких сленгізмів імітує італійську мову, а також наведені приклади імітації іспанської, французької, німецької та інших мов.*

Ключові слова: молодіжний сленг, спосіб творення, афіксація, іменники-сленгізми.

Словотворення молодіжного сленгу рухливе, у його системі закладені великі потенції, реалізація яких практично необмежена. У молодіжному сленгу словотвірні процеси протікають так само, як і в літературній мові, оскільки мовець об'єктивно спирається на базову мовну систему, включаючи загальновживану літературну лексику, і водночас колективний мовний розум постійно й неуклінно прагне до оновлення, до творчості, піддаючи «очудненню» різноманітні поняття й номінації на їх позначення.

Специфіка кожного соціолекту виявлена насамперед на рівні лексики, фразеології та словотвору. Аналіз наявних досліджень виявляє парадоксальну картину: ґрунтовних праць, присвячених процесам і явищам словотвору жаргонно-сленгових страт, його системності, немає. Звичайно, жаргонно-сленговий словотвір має цілий спектр своїх особливостей, не властивих іншим складникам національної мови, і виявляє активність словотвірних процесів. Недослідженість словотвірних особливостей молодіжного соціолекту зумовлює актуальність нашої студії. Матеріал дослідження зібраний у місті Херсоні, більшість наведених у статті прикладів не зафіксована жаргонними словниками. **Мета** нашої статті – схарактеризувати творення молодіжних сленгізмів-іменників способом афіксації.

За морфологічним складом у молодіжному сленгу домінують іменники, іншим частинам мови відведене досить скромне місце, що властиво не лише українському молодіжному сленгу. У зафіксованих сленгових іменниках єдиним засобом афіксації є суфікс, твірними постають основи як літературні, так і жаргонні. Особливість афіксації при утворенні субстандартної лексики полягає у використанні розмаїтого репертуару словотворчих засобів. Серед них виділені такі, які непродуктивні або взагалі нефункціональні в літературній мові, як належність словотвору розмовної, просторозмовної мови, аргі тощо. Існують і особливі, штучні суфікси, які насамперед привертають до себе увагу дослідників, а спільні для літературної мови і молодіжного сленгу афікси лишаються поза увагою. Проте, матеріал херсонського молодіжного сленгу свідчить, що часто останні виявляють не меншу продуктивність. Подібне спостерігають і в інших мовах, зокрема в болгарській: «Безпідставно вважають, що сленг надає перевагу непродуктивним суфіксам. По суті, молодіжний сленг орієнтований і на суфікси, слабо розповсюджені або зовсім не вживані в літературній мові. Це, однак, не означає, що саме вони є найуживанішими словотворчими формантами» [4, с. 77].

Нормативний суфікс **-іст (-ист)** додається до основи жаргонізму і творить іменники на позначення осіб чоловічої статі за характером діяльності, за внутрішніми й зовнішніми ознаками тощо, напр.: *баяніст* 'наркоман' ← *баян* 'медичний шприц'; *конопліст* 'наркоман' ← *конопля* 'марихуана'; *лапишист* 'брехлива людина' ← *лапишити* 'брехати'; *шлеміст* 'брехлива людина' ← *вдягати шлем* 'брехати'.

У найменуванні осіб чоловічої статі за родом діяльності бере участь просторозмовний варіант нормативного **-ник** суфікс **-щик**, який додається до жаргонних основ, напр.: *лоховозищик* 'водій громадського транспорту' ← *лоховоз* 'автобус'; *членовозищик* 'водій громадського транспорту' ← *членовоз* 'урядова автомашина'; *ширищик* 'наркоман' ← *ширка* 'наркотик для внутрішнього вживання'; *екваторищик* 'студент 3 курсу' ← *екватор* 'час після зимової сесії на третьому курсі'. Ці найменування стоять поруч з кримінальними жаргонізмами — назвами різних злочинних «спеціальностей»: носії аргі або жаргону, створюючи «професію», потім дають їй власну назву, яка не має відповідника у кодифікованій літературній мові (кишеньковий злодій, щипач тощо).

У літературній мові іменники із суфіксом **-ун** означають актуальні для сьогодення професії та заняття, пов'язані переважно із спортом, хоч словотвірний тип утратив продуктивність [5, с. 19]. Непродуктивний у літературній мові суфікс **-ун** виявляє активність у творенні субстандартних одиниць від жаргонних основ, напр.: *ширун* 'наркоман' ← *ширятися* 'уводити собі наркотики внутрішньовенно'; *шарун* 'людина легкої вдачі' ← *шара* 'шанс, можливість'; *шуришунчик* (+ **-ик**) 'активна людина' ← *шуришати* 'старанно працювати, метушитися, бути активним'.

Похідні з суфіксом **-ар** у літературній мові називають осіб за професією та видом діяльності. Кримінальна субмова формально успадковує загальномовну традицію словотвору: у кримінальному жаргоні імена на **-ар** об'єднують переважно злочинні «професіоналізми» (*ключар*, *зонтар*, *очкар*). У молодіжному сленгу утворення на **-ар** не називають осіб за родом діяльності, а мають емоційно-оцінну жаргонну орієнтацію, бо слугують не стільки для номінації, скільки для оцінки особи. Вони поєднують у собі номінацію особи та її негативну оцінку, напр.: *дубар* 'дурний' (від літературного *дуб*); *тупар* 'дурний' (від жаргонного *тупий*).

Іменники жіночого роду з розмовним суфіксом **-ш(а)** утворені від літературних основ: *кураторша* 'куратор'; *психологша* 'викладач психології'; *контроша* 'контрольна робота'; *кенгуруша* 'прямокутна сумка з великою кришкою'; *кенгурушка* (+**-к**) 'светр з капюшоном'.

У творенні фемінативів беруть участь літературні суфікси **-к(а)**, **-их(а)**, **-ин**, **-иц**: *училка*, *учиха* 'учителька'; *бурсачка* 'учениця ПТУ'; *пацанка* 'дівчинка'; *психічка* 'викладач психології'; *істориня* 'викладач історії'; *учителюця* 'учителька' (зближення з жаргонним *телиця* 'жінка'); *сулемешниця* 'викладач української мови' (від прочитання аббревіатури

СУЛМ *сулеме*). Подібні сленгізми утворені й уживані здебільшого у шкільному й студентському жаргонах.

Частотні в молодіжному сленгу й просторозмовній мові Херсона одиниці з суфіксами **-к, -лк-**. Переважна кількість таких сленгізмів утворена від літературних дієслівних основ, формуючи лексико-семантичну групу 'частини тіла' за виконуваною ними функцією, напр.: *дригалки* 'ноги' ← *дригати*; *дибалки* 'ноги' ← *дибати*; *кліпалки* 'очі' ← *кліпати*; *лупалки*, *вилупки*, *лупіки*, *лупки* 'очі' ← *лупати*, *вилупити*. Рідше похідними бувають літературні недієслівні основи, напр.: *корявки* 'руки' ← прикметник *корявий*; *паганки* 'руки' ← іменники *пагіння*, *пагінчик*, *пагін*.

В іменниках-назвах частин тіла (рот і ніс) виділяємо суфікси **-льник, -лк(а)**, які творять сленгізми зі значенням виконавця дії. Твірними постають як літературні основи (*їдальник*, *ротельник*, *чмокалка* 'рот'; *смаркальник*, *сопальник*, *нюхалка*, *чіхалка* 'ніс'), так і жаргонні (*шамальник*, *хавалка* 'рот'). Наведені приклади демонструють, що основою номінації часто служить функція частини тіла, яку носії сленгу вважають основною.

Основним виразником словотвірного значення одиничності в кодифікованій літературній мові є суфікс **-ин**. Словотвірна категорія одиничності іменників властива передусім назвам неістот. Специфіка сингулятивів на **-ин(а)** полягає в тому, що вони називають предмет або особу не взагалі, а як такі, що виділені з-поміж подібних предметів чи осіб [5, с. 141]. Аналогічну функцію виконує формант **-ин** у молодіжному сленгу, напр.: *мальборина* 'сигарета «Мальборо»'; *п'ятачина* 'оцінка «5»'; *молочина* 'порція наркотику'.

Стилістично маркований суфікс **-л(о) (-ил(о), -йл(о))** виявляє високу продуктивність у молодіжному сленгу Херсона, засвідчуючи загальну тенденцію українських жаргонізованих стилів комунікації до вживання подібних назв [7, с.117]. За допомогою цього форманта від дієслівних основ (і літературних, і жаргонних) утворені назви осіб за якоюсь визначальною для них (звичайно негативною) дією або станом, напр.: *вишибайло* 'охоронець'; *недоганяйло* 'людина з повільною реакцією'; *заливайло* 'брехлива людина'; *молотило*, *потякало* 'базіка'; *терпило* 'терпляча людина'; *недоросло* 'школяр'; *зубрило* 'учень/студент, який старанно вчиться'; *двигало* 'наркоман'. Ця продуктивна й популярна в молодіжному сленгу модель суфіксального творення особових імен виконує стійку емоційно-оцінну функцію. Лише окремі слова цього словотвірного типу виконують також і номінативну функцію, пор.: *вишибайло* 'охоронець', який *вишибає* (виганяє) небажаних відвідувачів. Усі останні утворення виключно оцінні, характеризують особу за здійсненою нею негативною діяльністю.

Семантичної трансформації зазнали одиниці лексичного складу української мови на **-л(о)**, які називають частини тіла людини. Переважають тут номени на позначення рота й носа (за виконуваною ними функцією), напр.: *гавкало*, *нявало*, *зівало*, *чавкало*, *пілікало* 'рот'; *фиркало*, *шмаркало* 'ніс'. За цією ж моделлю утворений сленгізм *гримасло* 'обличчя' і лексема шкільного і студентського жаргону *п'ятило* 'оцінка «5»'.

У розмовній літературній мові суфікс **-ня** творить іменники зі значенням місця (приміщення) та збірні іменники — назви людей або тварин. Різко виявлена негативна оцінка збірного значення зумовила закріплення цього словотворчого форманта за ненормативною сферою. Указівка за велику кількість часто використовується не тільки й не стільки для вираження кількості осіб або предметів, скільки для демонстрації зневажливого або презирливого ставлення до об'єкта, напр.: *волосня* 'волосся'; *чухня* 'негативна ситуація'; *барижня* 'кафе'. Популярність і продуктивність моделі в розмовному мовленні призвели до звичайної для таких утворень нечіткості дериваційних ланцюжків, нерозмежуванні в похідних словах осіб або предметів відповідно до віддієслівних і відіменних твірних, пор.: *лоскотарня* 'вечірка'; *книжня* 'бібліотека'; *шухерня* 'негативна ситуація'.

Як експресивне посилення негативної оцінки збірності об'єктів (осіб, предметів, обставин) — від зневажливої до презирливої — сприймається використання зниженого розмовного модифікаційного форманта **-ень**, напр.: *головень* 'голова'; *мордень* 'обличчя'.

Додаткове значення негативної оцінки вносить суфікс **-(еш)ник**: *лобешник, головешник* — експресивні синоніми літературних *лоб, голова*.

Характерні для субстандарту суфікси зі значенням збільшеності (аугментативності), яке невіддільне від негативно-оцінного значення: **-ищ, -ур (-юр), -ар (-яр), -аг (-яг)**. Нюанси негативної оцінки можуть бути надзвичайно різноманітними — осуд, зневага, огида тощо, причому вони нерідко переплітаються або накладаються. Твірними постають жаргонні лексичні основи, напр.: *пацанюра* 'хлопець' ← *пацан*; *додяра* 'погана, неприємна людина' ← *додік*; *ханяга* 'алкоголік' ← *ханига*; *рвачуга* 'відмінник' ← *рвач*. Зафіксований сленгізм *алколітрище* 'алкоголік' утворений складанням основ + суфікс **-ищ**, який додає різко виражену пейоративну, стилістично знижену конотацію. Для подібних утворень характерне послідовне зниження й регулярна негативна оцінність — зневажлива або презирлива. Негативно оцінне нарощування смислу в сленгових утвореннях розвинене на тлі базової розмовної семантики збільшеності.

У херсонському молодіжному сленгу частотністю відзначені моделі з пестливими та зменшено-пестливими суфіксами, що є загальною тенденцією українського жаргонізованого мовлення: «У спонтанній розмовній комунікації до жаргонної основи часто додаються демінутивні суфікси, що вносять у різнотипні сфери спілкування ореол м'якого національного гумору або іронії» [7, с. 118], напр.: **-ик**: *чмирик* 'погана, неприємна людина'; *сябрик* 'білорус'; *цуцики* 'гроші'; *потухлик* 'людина, яка втратила свідомість'; *атестик* 'атестат'; *зачик* 'залік'; **-ець**: *шпанець* 'підліток'; *бабулець* 'гроші (загальне значення)'; *шнобелець* 'ніс'; **-ул'**: *хіпуля* 'заможна, гарно вдягнена людина'; **-ок**: *типок* 'чоловік'; *дашок, котелок* 'голова'.

Демінутивні суфікси додають і до літературних основ, напр.: **-ець**: *понець* 'сідниці'; *ротець* 'рот'; *ніздрець* 'ніс'; *дистрофець* 'слабка людина'; **-ик**: *задохлик* 'слабка людина'; *дюймик* 'низька людина'; *дирчик* 'мопед'; *барчик* 'кафе'; **-ул'**: *підкрадулі* 'жіночі черевики на високій платформі'; *загрібульки* 'руки' (+**-к**); **-ун'**: *тавруня* 'автомобіль «Таврія»'.

Носії соціальних діалектів надають перевагу окремим словотворчим формантам, більшість яких спеціально призначена для вираження стилістичного зниження, згрубілості з конотаціями зневаги, напр.: **-ух(а), -он, -ак (-як)** тощо.

Особливою активністю позначена словотвірна модель на **-ух(а)**. Більшість похідних мотивована субстантивними твірними, напр.: *сеструха* 'сестра' ← *сестра*; *центруха* 'музичний центр' ← *центр*; *шелестуха* 'гроші' ← *шелест*. Інший різновид твірних — універбати, утворені від атрибутивного компонента іменних словосполучень, напр.: *курсуха* 'курсова робота'; *практух* 'практична робота'. Деякі слова на **-ух(а)** утворені від дієслів, напр.: *розвалюха* 'старий транспорт'; *движуха* 'місце зустрічі, вечірка'; *зашибуха* 'позитивна ситуація'. Усе розмаїття мотивації, дифузність і варіативність похідних на **-ух(а)** інтегроване спільним прагматичним змістом таких слів: крім мовної економії похідного, що вже саме по собі привабливе для побутового масового мовлення, особливо молодіжного, такі одиниці мають згрубіле фамільярно-зневажливе забарвлення і стилістичне зниження номінації [8, с. 139]. Знаковий зміст форманта **-ух** для молодіжного сленгу суттєвіший, ніж чітка словотвірна мотивація моделі.

Суфікс **-ак (-як)** у жаргонній деривації служить для творення іменників зі значенням особи за атрибутивною ознакою й іменників з конкретним предметним або субстанційним значенням. У молодіжному сленгу побутують лексеми *дохляк* і *хиляк* зі значенням 'слабка людина', у яких власне формант **-ак (-як)** надає похідним лише загального відтінку зниженості, характерного й для літературних утворень цієї моделі. Словотвірний тип іменників з предметним суфіксальним формантом **-ак (-як)** продуктивний і дифузний за мотивацією та семантикою. Предметні субстантиви утворені не лише від атрибутивних словосполучень, а й від окремих слів, здебільшого іменників, напр.: *дубляк* 'куртка/пальто з дубленої шкіри'; *трусняки* 'труси'; *пітняки* 'шкарпетки'; *шарпак* 'магнітофон фірми «Шарп»'; *движняк* 'вечірка'; *кубляк* 'кафе'; *триндяк* 'оцінка «3»'.

Словотвірну функцію в жаргонно-сленгових системах часто виконують різні несподівані узуальні елементи. В.Хімік уважає, що форманти **-ган, -бан, -фан** є фонетико-символічними модифікаціями суфікса **-ан**, який утворює в кримінальному жаргоні іменники 'найменування осіб за субстантивною ознакою' [8, с. 137]. У молодіжному сленгу ці суфікси значно розширюють свою функцію, утворюючи різноманітні за значенням деривати, напр., серед учнів херсонських шкіл побутують лексеми *контробан* 'контрольна робота'; *п'ятифан* 'оцінка «5»'; у загальномолодіжному жаргоні м. Херсона вживана лексема *гульбан* 'вечірка'. Форманти **-ган, -бан, -фан** слід вважати штучними, специфічними для молодіжного сленгу. Нами зафіксовані окремі лексеми, у яких теж наявні узуальні суфікси: *азербут* 'азербайджанець'; *алкобас* 'алкоголік'; *мафонтольчик* 'магнітофон'.

Джерелом неологізації молодіжного сленгу є не лише запозичення з інших мов, а й імітація звучання іншомовних слів засобами суфіксації. Такі сленгізми виконують метамовну функцію, відтворюючи структуру іноземних мов, з якої «експортується» словотвірний тип [6, с. 221]. Матеріали херсонського молодіжного сленгу свідчать, що найбільша кількість сленгізмів імітує італійську мову, напр.: *сестрічі* 'сестра'; *кабельберто* 'дурна людина'; *марчелло* 'німецька грошова одиниця (марка)' (*марка* + популярний суфікс зниженості **-ило** → *марчило* → *марчелло* (популярне італійське ім'я)); *красавелло* 'позитивна оцінка'; *баргелло* 'кафе'; *брюшелло, пузелло* 'живіт'. Імітація іспанської мови забезпечена суфіксами **-ос** (*обалдос* 'позитивна ситуація', вигук 'вираження приємного подиву, захоплення') і **-льдо** (*ригальдо* 'алкоголік'). Наведемо приклади імітації з інших мов: французька — *маманте* 'мати'; *самженель* 'самогон'; *мордель* 'обличчя'; *триндель* 'оцінка «3»'; німецька — *черепахунд* 'людина з повільною реакцією'; *штопс* 'особлива тканина, ніби з латок'; латинська — *фантастикус* 'позитивна ситуація'.

Отже, афіксація є продуктивним способом творення жаргонно-сленгових іменників. Засобом афіксації є суфікс, твірними постають основи як літературних слів, так і жаргонних. Особливість афіксації при утворенні субстандартної лексики полягає у використанні більш широкого арсеналу словотворчих засобів; суфікси, приєднані у молодіжному сленгу до твірних основ, відрізняються великою розмаїтістю: нормативні літературні, просторозмовні, стилістично марковані, демінутивні, узуальні. Джерелом неологізації молодіжного сленгу є не лише запозичення з інших мов, а й імітація звучання іншомовних слів засобами суфіксації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Березовенко А. В. Некоторые способы образования неологизмов в молодежном сленге современного болгарского языка / А. В. Березовенко // Вісн. Київ. ун-ту: Літературознавство. Мовознавство. – К.: Вища шк., 1989. – Вип. 31. – С. 56–60.
2. Врублевська Г. Й. Лінгвокреативні процеси формування молодіжного жаргону / Г. Й. Врублевська // Вісн. Житомир. держ. пед. ун-ту. – 2004. – №14. – С. 186–187.
3. Дейнега В. Г. Способи словотвору молодіжного сленгу / В.Г. Дейнега // Вісн. Київ. нац. пед. ун-ту ім. М.П.Драгоманова. – К., 2002. – Вип. 2. – С. 3–5.
4. Карастойчева Ц. Българският младежки говор / Ц.Карастойчева. – София: Наука и изкуство, 1988. – 219 с.
5. Олексенко В. П. Словотвірні категорії суфіксальних іменників: Монографія / В. П. Олексенко. – Херсон: Айлант, 2001. – 240 с.
6. Ставицька Л. Арго, жаргон, сленг: Соціальна диференціація української мови / Л. Ставицька. – К.: Критика, 2005. – 464 с.
7. Ставицька Л. Національно-мовна специфіка сучасного українського сленгу / Л. Ставицька // Південний архів: Філологічні науки. – Херсон: Вид-во ХДУ, 2002. – Вип. 14. – С. 115–121.
8. Химик В.В. Поэтика низкого, или Просторечие как культурный феномен / В. В. Химик. – СПб.: Филолог. ф-т СПбГУ, 2000. – 272 с.

AFFIXATION OF NOUNS IN YOUTH SLANG

The article analyzes one of the ways of youth slang creating - morphological, particularly, the affixation of nouns in slang sublanguages of the youth. The urgency of the study is due to the lack of solid works devoted to the phenomena and processes of the word-formation of the jargon-slang layers; the author points out that subprime derivation has a range of its features, not peculiar to the other components of the national language, and detects the activity of word-building processes. It is asserted that the only means of affixation in the recorded slang nouns is a suffix and the forming bases are both literary and slang.

A feature of affixation in the formation of offensive, uncodified, substandard lexicon is called a diverse repertoire of word-building tools, among them there are those that are unproductive or even nonfunctional in the literary language, as belonging to the word formation of the spoken language, argotic systems, etc., as well as affixes common to the literary language and affixation of youth slang. The frequency of models with affectionate and diminutive caressing suffixes was noted in the sublanguage of the youth of Kherson, that is the general tendency of the Ukrainian slang term. Attention is drawn to a variety of unexpected usual elements, which perform the function of word-formation in the vernacular, slang systems, in particular the formants **-gan**, **-ban**, **-fan**, which are phonetic and symbolic modifications of the suffix **-an**, the author considers them artificial, specific for youth slang. The article describes the imitation of the sounding of foreign words by means of suffixation, which is the source of the neologization of youth slang, such youth slangisms perform a metalinguistic function, reproducing the structure of foreign languages, by means of which the word-formation type is "exported", it is testified that according to the materials of Kherson youth slang the greatest number of such slangisms imitates the Italian language, as well as examples of imitation of Spanish, French, German and other languages.

Key words: youth slang, way of creation, affixation, nouns-slangisms.

Светлана Мартос

АФФИКСАЦИЯ ИМЕН СУЩЕСТВИТЕЛЬНЫХ В МОЛОДЕЖНОМ СЛЕНГЕ

В статье проанализирован один из способов словообразования молодежного сленга — морфологический, в частности аффиксация существительных-сленгизмов в субъязыке молодежи. Актуальность исследования обусловлена отсутствием фундаментальных трудов, посвященных явлениям и процессам словообразования жаргонно-сленговых шаров, автор отмечает, что субстандартное словообразование имеет целый спектр своих особенностей, не свойственных другим составляющим национального языка, и проявляет активность словообразовательных процессов. Утверждено, что единственным средством аффиксации в зафиксированных сленговых существительных является суффикс, а образующими основами выступают как литературные, так и жаргонные. Особенностью аффиксации в образовании ненормативной, некодифицированной, субстандартной лексики назван разнообразный репертуар словообразовательных средств, среди них выделены такие, которые непроизводительные или вообще нефункциональные в литературном языке, как принадлежность словообразования разговорного языка, арготических систем и т.п., а также общие для литературного языка и молодежного сленга аффиксы. Отмечена в субъязыке молодежи Херсона частотность моделей с ласковыми и уменьшительно-ласкательными суффиксами, что является общей тенденцией украинской жаргонизированной речи. Обращено внимание на различные неожиданные узусные элементы, которые выполняют словообразовательную функцию в жаргонно-сленговых системах, в частности форманты **-ган**, **-бан**, **-фан**, которые являются фонетико-символическими модификациями суффикса **-ан**, их автор считает искусственными, специфическими для молодежного сленга. В статье охарактеризована имитация звучания иностранных слов средствами суффиксации, что является источником неологизации молодежного сленга, такие молодежные сленгизмы выполняют метаязыковую функцию, воспроизводя структуру иностранных языков, с которой «экспортируется» словообразовательный тип, засвидетельствовано, что, по

материалам херсонського молодежного сленга, найбільше кількість таких сленгизмів імітує італійський мовний матеріал, а також наведені приклади імітації іспанського, французького, німецького та інших мов.

Ключові слова: молодежний сленг, спосіб мовотворення, афіксація, існуючі-сленгизми.

УДК 811.161.2'38+81'366.5

Оксана Микитюк
(Львів)

ВЕРБАЛІЗАЦІЯ ХОРОНІМА УКРАЇНА В МОВНО-НАЦІОНАЛЬНІЙ КАРТИНІ СВІТУ ДМИТРА ДОНЦОВА

*Предметом розгляду є хоронім Україна на тлі тогочасних умов життя, що можливе завдяки прийому мовознавчо-історичної інтерпретації. Мета – дослідити аспекти вербалізації хороніма Україна в «Літературній есеїстиці» Дмитра Донцова. У статті проаналізовано вплив хороніма **Україна** на формування національної свідомості українців та утвердження державотвірного світогляду. Показано, як мислитель пропагує україноцентричний світогляд, вивчення героїчного минулого, плекання сильної особистості (на відміну від культу мас та всезагальної рівності). Схарактеризовано роль культурно-історичного контексту для розуміння хороніма **Україна**. Виявлено лексико-семантичне навантаження досліджуваного слова в мовно-національній картині світу Дмитра Донцова. Доведено, що основним значенням лексеми **Україна** в текстах «Літературної есеїстики» є боротьба за незалежність. Простежено індивідуальний стиль публіциста на основі зазначеної назви.*

*В аналізованих творах хоронім **Україна** є регулярно відтворюваним і визначальним для формування канви текстів. Сміслова інваріантна домінанта зазначеного номена – це формування самостійної держави. Варіантними семами для показу хороніма **Україна** є: звеличення героїчного минулого українського народу, відтворення історичного періоду, опис життя письменників та політичних діячів, особливості місця певних дій, показ члена «провідної верстви» та оспівування сильної козацької жінки. У публіцистичному стилі хоронім **Україна** характеризує творчу манеру автора, емоційно підживлює текст та формує ідейне ціле. Отже, національно-мовна картина світу Дмитра Донцова є інформаційно багатоаспектна, інтелектуально змістовна й політично вмотивована. Перспективи вивчення поданої теми полягають у дослідженні хороніма **Україна** в творчості вісниківів та в розгляді топонімного поля творів Дмитра Донцова.*

Ключові слова: мовно-національна картина світу, лексико-семантичне навантаження, хоронім Україна, Дмитро Донцов.

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими або практичними завданнями. Одним із аспектів відтворення мовно-національної картини світу Дмитра Донцова є топонімний зріз його текстів, які мають вагоме значення для формування культурно-політичного світогляду та для творення сильної держави. Попри те, що більше ніж половину свого життя мислитель провів на еміграції, його активна політична позиція (перший голова СБУ, праця в уряді Павла Скоропадського, робота при посольстві УНР в Берні), редакторська, викладацька та публічна діяльність – усе було спрямоване на формування покоління борців, що зможуть змінити ситуацію в Україні.

У публіцистичному стилі топоніми відтворюють настанови автора, характеризують його творчу манеру, емоційно підживлюють текст та формують ідейне ціле. Позаяк